

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 12-ej do 2-ej po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

Warunki prenumeraty: Rocznie—12 mk., półrocznie—6 mk., kwartalnie—3 mk., miesięcznie—1 mk. Za przesyłkę pocztową i odosłanie do domu 20 f. miesięcznie. Zmiana adresu—20 fen.

Cony ogłoszeń: Na 4-ej stronie za wiersz drobnego druku—25 fen., nekrologi—60 fen. Ogłoszenia drobne za wyraz—5 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja «Dziennika Wileńskiego» do godz. 4 po poł. Po godz. 4-ej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia przyjmuje drukarnia ks. A. Rutkowskiego, ul. Botaniczna № 7.

Numer pojedynczy kosztuje 10 fenigów.

Gazeta wychodzi codziennie—z wyjątkiem dni poświęconych.

Ś.P. Lucjan Prawdzic Imieniński

po ciężkich cierpieniach, opatrzony Św. Sakramentami, zmarł 25 września.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w kościele po-Bernardyńskim, dziś, we wtorek, o godz. 9 i pół rano. O czym zawiadamia znajomych

RODZINA.

TELEGRAMY.

(W. T. B.)

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 24 września.

FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu ks. Rupprechta.

Bitwa nad Sommą jest znowu w całej pełni. Walka artylerji pomiędzy Ancre a Sommą dosięgła rzadkiej gwałtowności.

Nocne natarcia nieprzyjacielskie około Courcelette, Rancourt i Bouchavesnes nie powiodły się.

Grupa wojsk następcy tronu.

W okręgu Mozy na lewo od rzeki oraz na niektórych odcinkach na prawo stamtąd wzmogła się działalność ogniowa.

Na całym froncie odbywała się ożywiona działalność lotnicza z wielu pomyslnymi dla nas walkami napowietrznymi nad naszymi linjami i poza linjami nieprzyjacielskimi. Straciliśmy 24 aeroplany, w tej liczbie 20 nad Sommą. Szczególnie wyróżnili się: nadleutnant Boddecke oraz leutnanci Wintgens i Hoehndorf. Nasze straty wynosiły 6 aeroplanów.

Późno wieczorem 22 września w Mannheimie wskutek znacznych bomb została zabita jedna osoba i wywołane pewne straty materialne. Podczas wielokrotnych nieprzyjacielskich napadów lotniczych na miejscowości, znajdujące się poza naszym frontem, pomiędzy innymi zostało zabitych w Lille 6 mieszkańców i 12 domów odniosło uszkodzenia.

W nocy z 22 września nasz statek napowietrzny napadł na angielskie zakłady wojskowe około Boulogne.

FRONT WSCHODNI.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Przy pomocy znacznych mas Rosjanie pięciokrotnie atakowali znowu pomiędzy Seretem a Strypą.

W licznych walkach powietrznych dnia wczorajszego straciliśmy 9 latwców nieprzyjacielskich.

Nasze działa obronne straciły w ciągu dni ostatnich czterech nieprzyjacielskich lotników.

Od bomb, rzuconych przez nieprzyjaciela na m. Lens, zabito 9 mieszkańców, 28 odniosło ciężkie rany. Ofiarą napadu lotników na okolice Essen padło wczoraj po południu dziecko, inne zostały ranione. Straty materialne nie znaczne.

FRONT WSCHODNI.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Zdobyte z powrotem dnia 23 bm. za pomocą natychmiastowego kontrataku pozycje około Manajowa utrzymaliśmy mimo ponownych silnych ataków rosyjskich.

Front wojsk gen. kawalerji arcyksięcia Karola.

Pomiędzy Żłotą Lipą a Narajówką Rosjanie daremnie dokonywali ataków na pozycje, zajęte przez wojska tureckie. Oddziały rosyjskie, którym udało się wdrzeć, zostały za pomocą kontrataku wyparte. Wzięto 142 jeńców.

Na odcinku Ludowej (w Karpatach) ponownie odparto ataki rosyjskie.

Front Siedmiogrodzki.

Natarcia rumuńskie pomiędzy przełęczami Szurduk a Wulkan nie udały się.

FRONT BAŁKAŃSKI.

Grupa wojsk generała-feldmarszałka v. Mackensena.

Pomyślne dla wojsk sprzymierzonych walki rozwijają się na linii Zobadinu—Topraisar.

Jeden z naszych statków powietrznych bombardował fortecę Bukareszt.

Front Macedoński.

Dn. 23 bm. pomniejsze utarczki około Floriny. Powtarzające się silne ataki serbskie, skierowane na Kaimakalan, nie udały się. Nad Strumą odparte zostały słabsze oddziały angielskie, które próbowały posuwać się na szerokim froncie.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

KOM. URZĘD. AUSTR.-WĘGIERSKI.

Wiedeń 24 września.

FRONT WSCHODNI.

Front Rumuński.

W okolicy przełęczy Wulkan zostały odparte rumuńskie natarcia.

Okolo Nagy Szeben (Hermannstadt) i na wschodnim froncie Siedmiogrodu nic ważnego nie zaszło.

Front wojsk generała kawalerji arcyksięcia Karola.

Na wschód i na północ od Kirlibaby nieprzyjaciel gwałtownie kontynuował swe ataki. Na wschód od pomienionego miasta masy nieprzyjacielskie po niedużym powodzeniu początkowym zostały powstrzymane i dalsze ataki z ich strony zostały odparte.

Na południo-zachód od Stajen Łuczynskich wczoraj zламаł się znowu przed frontem honwedów budapeszteńskich silny atak rosyjski (siódmy z kolei w ostatnich dniach). W okręgu Ludowej zostały z powrotem wyrwane nieprzyjacielowi wyniki, osiągnięte przezeń w ostatnich walkach.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Pomiędzy Zborowem a górnym biegiem Seretu Rosjanie wczoraj ponownie skierowali do ataku znaczne siły po kilkudniowym przygotowaniu przez artylerję. Po odparciu już przez nas kilku szturmów masowych, powiodło się nieprzyjacielowi po południu wdrzeć się do naszych linii na północo-wschód od Perepielników. Nocny kontratak doprowadził po zwyciężonej walce do całkowitego odzyskania wszystkich pozycji. Pochwycono przeszło 700 jeńców i zdobyto 7 karabinów maszynowych. Krwawe straty nieprzyjaciela odpowiadały zwykłej jego metodzie bojowej.

FRONT WŁOSKI.

W południowym odcinku płaskowzgórza Karst doszło do walk na bliską metę, w których nasze wojska zdobyły karabin maszynowy. Na froncie Fassańskim został odparty za pomocą ognia atak bataljonu nieprzyjacielskiego, skierowany przeciwko naszym pozycjom na Gardinal.

Jak to zostało obecnie ustalone, wysadzenie za pomocą miny cyplu Cimone, świetnie przeprowadzone przez nadleutnanta Mlakesa pomimo odniesionej przezeń rany, było o niezmierne niszczącym wpływie. Kompanja włoska została całkowicie zasypana. Oddziały 59-go pułku piechoty otoczyły pozostałe części zaskoczonej zniemacka załogi z flanków i z tyłu.

Liczba jeńców podniosła się do 427, zostały również zdobyte 2 karabiny maszynowe. Monte Cimone znajduje się odtąd pod gwałtownym ogniem artylerji nieprzyjacielskiej.

FRONT POŁUDNIOWO-WSCHODNI.

W Albanji nie zaszło nic nowego.

Wiedeń (25 września).

FRONT WSCHODNI.

Front Rumuński.

Pomiędzy przełęczami Szurdak i Vulkan odparte zostały natarcia rumuńskie.

Na siedmiogrodzkim froncie wschodnim panowała ożywiona działalność wojenna.

Front wojsk generała - kawalerji arcyksięcia Karola.

Na północ i wschód od Kirlibaby ustawiona walka.

W okolicy Ludowej Rosjanie ponownie dokonywali daremnych ataków.

Na północo-wschód od Lipnicy Dolnej nieprzyjaciel atakował pozycje wojsk tureckich, lecz wszędzie został odparty, na jednym z odcinków za pomocą kontrataku.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Wczoraj wieczorem Rosjanie ponownie próbowali posunąć się na północ od Perepielników. Wysiłki ich były daremne, straty ponieśli ciężkie.

FRONT WŁOSKI.

Działalność artylerji nieprzyjacielskiej ożywiła się po południu na niektórych odcinkach frontu nadmorskiego.

W nocy nad naszymi linjami przeleciał statek powietrzny i rzucił w okolicy Comen kilka bomb, które szkody nie wyrządziły.

Na froncie Alp fassańskich dwa pułki strzelców alpejskich w ciemności rzuciły się na odcinek Gardinal—Cima Busa Alta, który w ciągu dnia usilnie był ostrzeliwany przez artylerję nieprzyjacielską. Po zaciętej walce ręcznej Włosi zostali krwawo odparci.

Oddziały nieprzyjacielskie również próbowały posunąć się w kierunku Forcella di Coldose. 52 alpinistów, w tej liczbie oficer, dostali się tu do niewoli.

Około Monte Cimone w kawernach znajdują się jeszcze żywcem zasypani Włosi. 24 z nich zdołało się wyrwać i poddali się. Reszta przyzywa pomocy, której im dotychczas udzielić nie mogliśmy z powodu ognia ich własnej artylerji. Ratowanie ich zależy od tego, czy przeciwnik przyjmie proponowane ze względów humanitarnych lokalne zawieszenie broni.

FRONT POŁUDNIOWO-WSCHODNI.

Na froncie c.-k. wojsk nic nowego.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler

Feldmarszałek-leutnant.

KOMUNIKAT URZĘD. BUŁGARSKI.

Sofja, 23 września.

Front Macedoński.

Na Stanerecza Planina zajęliśmy szturmem grzbiet górski na południe do wsi Pohli. Nieprzyjaciel cofnął się w popłochu i pozostawił wielką ilość zabitych i rannych. W okolicy

Levin (Florina) spokój. Na wzgórzu Kaimakclan zacięty obu stronny ogień działowy i słaba działalność piechoty.

W dolinie Moglenicy słabszy ogień armatni. Artylerja nasza rozproszyła liczne zbiorowiska nieprzyjaciela.

Na zachód od Wardaru słaby ogień działowy był energiczniejszy, lecz chwilami przerywany. U podnóża Belasicy i na froncie Strumy słaby obu stronny ogień działowy. Na wybrzeżu morza Egejskiego spokój.

Front Rumuński.

Z brzegów Dunaju nic niema do zakomunikowania. W Dobrudży dzień wczorajszy był nieco spokojniejszy. Próba nieprzyjaciela posunięcia się ku wsi Mustafari została udaremniowana pomyślnym naszym ogniem działowym i ukazaniem naszej kawalerji. Nieprzyjaciel powrócił tą samą drogą i cofnął się do swych pozycji. Na pozostałym froncie rozwijały się słabe walki naszych straży przednich na naszą korzyść.

Na wybrzeżu morza Czarnego spokój.

BERLIN (24 b. m.) Urzędowanie. W nocy na dzień 24 września kilka eskadr lotniczych morskich zarzuciło obficie bombami Londyn i ważne punkty wojskowe na Humber, oraz w środkowych hrabstwach Anglii, między innymi w Nottingham i Sheffield. powodzenie wszędzie można było stwierdzić w postaci silnych pożarów, które widoczne były jeszcze daleko po odlocie.

Statki powietrzne w swej drodze do celu wyprawy zostały nadzwyczaj silnie ostrzelane pociskami zapalającymi przed przekroczeniem wybrzeża angielskiego ze statków strażniczych, a podczas samego napadu z Mecznych baterji ochronnych, przyczem za pomocą dobrze skierowanych salw zmusiły niektóre z baterji do milczenia. Dwa statki powietrzne ponad Londynem stały się ofiarą nieprzyjacielskiego ognia ochronnego. Wszystkie pozostałe wróciły nieuszkodzone.

Szef sztabu

Admiralicji marynarki.

BERLIN (24 bm.) Urzędowanie. W dn. 22 bm. wieczorem, za pośrednictwem jednego z naszych aeroplanów, znajdującego się we Flandrii, zarzucone zostały bombami baraki wojskowe w Duwrze.

Konferencja socjalistów niemieckich.

W sobotę d. 23 września, po trzydniowych obradach zakończony został w Berlinie zjazd niemieckiej partji socjal-demokratycznej.

Obrady tego zjazdu—jak informują gazety berlińskie—były niemniej ożywione, a nawet burzliwe, niż w latach poprzednich, chociaż w stosunku do poruszanych zagadnień i czasu obecnego przebiegły naogół dość spokojnie.

Szersze koła publiczne zostały nawet trochę zawiedzione, ponieważ oczekiwano ścierania się na zjeździe zasadniczych punktów widzenia, a kto wie czy nie rozbicia nawet partji socjal-demokratycznej na dwa wrogie sobie obozy.

Oczekiwania te nie sprawdziły się zupełnie, ponieważ większość partji na potrafiła się powściągnąć i nie prowokowała niepotrzebnie mniejszości. Mniejszość partji z drugiej

strony, przez samo przybycie na zjazd udowodniła, że gotowa jest do łącznego współdziałania, a przez swe zachowanie na zjeździe, wskazała, że w ramach partji w dalszym ciągu pozostać pragnie.

Pierwszym więc wynikiem zjazdu jest stwierdzenie jedności partyjnej, która trwać będzie tak długo, aż jakieś nieoczekiwane wypadki na szwank jej nie narażą, lub po powrocie normalnych stosunków politycznych na specjalnie w tym celu zwołanym zjeździe partyjnym nie zostaną omówione kwestje sporne w sposób zasadniczy i wyczerpujący.

Większość partyjna wyrzekła się wszelkich prób zmiany postanowień miarodajnych dla partji instancji, do tej pory, dopóki proletarijat socjalistyczny w całości swej nie rozpatrzy zagadnień spornych wewnątrz partji. Mniejszość partyjna natomiast, mimo ostrej krytyki większości, uznała za decydującą instancję prezydium partji i zjazd partyjny.

Prasa socjalistyczna niemiecka jest z tego wyniku bardzo zadowolona, wyrażając opinię, że gdyby uprzednio tego poglądu się trzymano, to partji oszczędziłoby wielu wewnętrznych niesnasek.

Obrady konferencji socjalistycznej wykazały, że między jej członkami istnieją bardzo znaczne różnice zdań. Różnice te nie polegają na odmienności zapatrywań na taktykę partijną, lecz sięgają w głąb światopoglądu socjalistycznego, wykazując punkty, nie dające się zupełnie pogodzić. Tych spornych kwestji nie rozstrzygnie naturalnie ani zjazd partyjny, ani żadna z funkcjonujących instancji.

Miarodajnym tu być może znowu tylko powszechne wypowiedzenie się socjalistów, co odłożone być musi na później.

Organ partyjny «Vorwärts» w kwestji tej zaznacza, że w sprawach socjalistycznego poglądu na świat opinie kilkuset «przywódców» partyjnych decydować nie mogą. Muszą się tu wypowiedzieć setki tysięcy ludzi i tylko te setki tysięcy sprawę zdecydować mogą. Zupełną nieświadomość pod względem tej demokratycznej zasady wykazuje wielu mówców ze strony większości.

Dyskusja na temat różnicy poglądów na zjeździe nie przyniosła nic nowego, ponieważ kwestje sporne były jeszcze przed zjazdem poruszane w takiej masie artykułów i broszur, iż trudno było do tego coś jeszcze dodać.

Podczas sobotniego zebrania konferencji dr. Dawid zgłosił rezolucję, która przyjęta została 251 głosami przeciw 5. Na mocy tej rezolucji konferencja uznaje obowiązek obrony kraju i oświadcza, że socjal-demokracja postanowiła wytrwać aż do chwili, gdy przeciwnik gotów będzie do zawarcia takiego pokoju, który zabezpieczy polityczną niezależność, terytorjalną niezawisłość i gospodarczą zdolność rozwojową Niemiec. Konferencja stwierdza, że wszelką myśl o pokoju odrzucali nie tylko kierownicy mężowie stanu państw nieprzyjacielskich, ale tak samo i urzędowi przedstawiciele francuskiej socjal-demokracji, oraz robotników angielskich.

Do zwalczania kapitalistycznego ucisku koniecznym jest odbudowanie socjal-demokratycznego związku międzynarodowego. Kierownictwo partyjne niemieckie postanowiło przeto nawiązać z powrotem porwane nitki łączące i nieustannie dążyć do zakończenia wojny.

W dalszym ciągu konferencja uchwala zgodę na kredyty wojenne.

Głosy pokojowe.

Ameryka o pokoju.

Temat pośrednictwa pokojowego poruszył w New-Yorskim «American» William Hearst. Biuro Wolffa streszcza te wywody. Wojna europejska—powiada Hearst—może się ciągnąć bez końca, jeśli Stany Zjednoczone dostarczać będą państwu wojującym broni, amunicji i pieniędzy. Ale przedłużenie wojny doprowadzi Europę do ruinu ekonomicznej, do bankructw i rewolucji, co dla Ameryki, dającej pieniądze na ten «interes», byłoby wprost niebezpieczne.

Wśród błogości rosnących dywidend, ogarnia aferzystów amerykańskich trwoga, żeby pokój nie «wybuchnął zbyt nagle», bo wtedy owe dywidendy spadłyby nagle z zawrotnych wysokości i zaczęły się bankructwa w Ameryce!

Gdyby Wilson «interes» pokoju wziął w swoje ręce możnaby się na pokój powoli przygotować i nieodzwonny spadek dywidend osłabić—ale nużby rządy europejskie cichaczem same się między sobą porozumiały, bez pomocy Ameryki, i zaskoczyły świat wieścią, że oto nastaje zawieszenie broni i zaczynają się rokowania! Wówczas biada dywidendom! Hearst przytacza w swym artykule wynurzenia wybitnych polityków angielskich o możliwości zawieszenia wypłat w Anglii oraz o możliwości wybuchu rewolucji. Niebezpieczeństwo teoretyczne staje się konkretne. W dalszych wywodach zwraca Hearst uwagę na «złote niebezpieczeństwo», na wzrost wpływów Japonji, na traktat rosyjsko-japoński, zawarty podczas wojny, co jest również konkretnym niebezpieczeństwem dla Stanów Zjednoczonych.

Niechęć ku Anglii wzmaga się w Stanach Zjednoczonych. «The New Republic», najwybitniejszy tygodnik amerykański, wylicza cztery przyczyny tego nastroju: projekty wojny gospodarczej po wojnie militarnej, nieszczęść frazesów angielskich o sprawie małych narodów, działalność Japonji i Rosji w Chinach i ogłoszenie czarnych list.

Amerykański dziennik «Fortnightly Review» podał wiadomość, że prezydent Wilson w jesieni wystąpi z propozycją pośrednictwa pokojowego, nie sam, lecz poparty przez wspólne oświadczenie krajów neutralnych.

Dziennik powiada, że «Wilson ma żywy osobisty interes w tem, żeby jaknajrychlej wystąpić w roli pośrednika pokojowego». Ten interes jest znany; zbliżają się wybory na prezydenta.

Stanowisko Szwajcarii w sprawie pośrednictwa pokojowego.

Jak donosi szwajcarska ag. telegr. z Bernu, szwajcarska rada związkowa rozpatrywała przed kilku dniami zgłoszone do niej petycje w sprawie podjęcia akcji pokojowej.

Po omówieniu tej sprawy rada związkowa przyszła do przekonania, że nie nastąpił jeszcze moment odpowiedni do wystąpienia z neutralnym pośrednictwem pokojowym.

Zasadniczo zaś rada związkowa jest w dalszym ciągu tego zdania, że poufne pertraktacje pomiędzy odnoszonymi rządami zapewniają w większym stopniu pożądany wynik, niż narady i udział konferencji państw neutralnych. Zawsze jednak tylko sytuacja międzynarodowa, a szczególnie wojenna zdecyduje o tem, kiedy może być podjęte pośrednictwo z nadzieją na powodzenie.

Propozycję co do ogólnej konferencji międzypaństwowej rada związkowa

kowa uważa z góry za beznadziejną, gdyż żadne z państw walczących nie zechciałyby obecnie wysłać swych przedstawicieli na taki kongres.

Szwajcarska rada związkowa pragnie nadal zachować ciągłą łączność z innymi krajami neutralnymi.

Na Bałkanach.

Sytuacja w Grecji.

Według «Voss. Zeit.» donoszą z Londynu, że reprezentanci państw czwórporozumienia wręczyli rządowi greckiemu nową notę z żądaniem zajęcia przez Grecję określonego stanowiska względem państw centralnych. Rząd włoski odmówił podobno narażenie wysłania dalszych wojsk do Grecji.

«Deut. Tag.» zaś donosi z Aten, że państwa koalicyjne ogłosiły już obecnie swe nowe żądania w stosunku do Grecji i powiadomiły swych posłów w Atenach, że nastają na reorganizację gabinetu Calogeropulosa.

Według informacji «Central News», depesze, wysyłane z Grecji zagranicę, podlegają obecnie tylko cenzurze koalicyjnej. Cenzura grecka została usunięta.

«Daily Telegraph» donosi z Aten, że wszystkie porty greckie są pilnie strzeżone i wypływające z nich statki są rewidowane. Liczni oficerowie, którzy, chcieli wyruszyć do Salonik, w celu przyłączenia się do rewolucyjnego ruchu narodowego, zostali aresztowani.

Według ag. Havasa, szerzą się pogłoski, że na wyspie Krecie, ojczyźnie Venizelosa, wybuchła rewolucja. Powstańcy podobno proklamowali usunięcie władz rządowych i utworzyli prowizoryczny własny rząd.

«Stampa» donosi, że stanowisko Włoch w stosunku do Grecji zgadza się całkowicie ze stanowiskiem innych mocarstw sprzymierzonych.

Ostatnie wypadki w Grecji, zdaniem «Stampy», otworzyły oczy niektórym uparcie filohellenistycznym mocarstwom.

Ze świata.

Zdrowie Ojca św.

Szwajcarska «Telegraphen Information» dowiaduje się z Rzymu, że stan zdrowia Ojca św. od kilku dni nie jest zadawalający. Papież ulega atakom gorączki. Wczoraj stan zdrowia poprawił się o tyle, że zapowiedziane przyjęcia mogły się odbyć.

Prawdopodobnie idzie o osłabienie przejściowe, będące następstwem zmęczenia, połączonego z nadwyzwyczajnym napięciem w pracy, w związku z położeniem, wytworzonym przez wojnę.

Wysiłki północnej konferencji ministerjalnej.

W rezultacie konferencji ministrów skandynawskich, która zakończyła się przed kilku dniami, została ogłoszona nota urzędowa, streszczająca jej wyniki.

Na wstępie nota ta zaznacza, że trzy państwa skandynawskie są zgodne co do utrzymania nadal lojalnej i bezpartyjnej neutralności w czasie obecnej wojny.

Dalej nota komunikuje, że na wspomnianej konferencji były omawiane ograniczenia praw i interesów krajów neutralnych ze strony mocarstw walczących oraz te trudności natury handlowo-politycznej, które wskutek tego wynikają dla państw neutralnych. Narady w tej sprawie doprowadziły do porozumienia się co do zwiększonego współdziałania w tej dziedzinie.

Szczególną uwagę poświęciła konferencja sprawie niszczenia i zatrzymywania neutralnych statków i la-

dunków, jak również skutkowi t. zw. czarnych list, ułożonych przez strony walczące. W związku z tą sprawą uchwalono, w celu wzajemnego zapoznawania się z polityką handlową, że częściowo same rządy, częściowo zaś odpowiednie władze, będą komunikowały o polityczno-handlowych zarządzeniach trzech zainteresowanych krajów jak również o stosunku do szpiegostwa handlowego.

Co do obowiązku wydania zarządzeń w celu zachowania neutralności, została ustalona całkowita zgoda na podstawie konferencji Haskiej.

Wreszcie wyjaśniło się w toku obrad konferencji, że trzy rządy północne uważają za wykluczone z własnej inicjatywy wystąpić z propozycją pośrednictwa pomiędzy państwami walczącymi, lub z jakąś inną podobną akcją.

Z drugiej strony uznano za rzecz pożądaną, aby została urzeczywistniona współpraca pomiędzy możliwie największą liczbą państw neutralnych w celu narady nad wspólnymi interesami.

Cała prasa szwedzka powitała z uznaniem wyniki konferencji ministrów w Chrystjanji, zaznaczając, iż zostało zapowiedziane zwiększone współdziałanie rządów państw skandynawskich.

Prasa norweska, wyrażając również zadowolenie z wyników konferencji ministerjalnej, podkreśla jako ważny moment, ogólne pragnienie zachowania pomimo wszelkie przeszkody neutralności i dążenie do wspólnej obrony interesów.

Z pomiędzy głosów prasy duńskiej zasługują na przytoczenie uwagi gazety «Berlingske Tidende». Mianowicie ta gazeta kopenhaska oświadcza, iż jest rzeczą niezmiernie ważną, iż pomimo różnorodności i niezwyklej wagi przedmiotów narad zostało ustalone oficjalne porozumienie się co do poglądu na zasadnicze kwestie i wymiana zdań potrafiła doprowadzić do uchwalenia zgodnego współdziałania. «Berlingske Tidende» zaznacza w końcu, że takie zgodne ustalenie jest najlepszym środkiem w walce z próbami podejrzenia stanowiska tego lub innego państwa.

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

Kurs pieniężny w Ob. Ost.

Kurs urzędowy 1 rb. = 1,90 marek.
Kurs rubla w operacjach bankowych:
100 rb. = 190 marek (proponowano)
100 rb. = 194 marek (sprzedawano)
Stopa procentowa kasy pożyczkowej 6⁰/₁₀₀.

OBWIESZCZENIE.

Wszyscy właściciele lombardów zarówno zawodowi, jak i prywatni, którzy wypożyczają pieniądze na fany niniejszym mają polecenie zameldować się do dnia 1 października. Zameldować się należy piśmiennie lub ustnie u niemieckiego Stadthauptmanna, oddział I, ul. Dominikańska 3, pokój 36.

Osobom, które w oznaczonym czasie nie wykonają niniejszego rozporządzenia, wypożyczenie pieniędzy na fany zostanie wzbronione.

Wilno, 19 września 1916 r.
Der Stadthauptmann.

OBWIESZCZENIE.

Z zezwoleniem des Herrn Oberbefehlhabers Ost na mocy Rozporządzenia XI 619 z dn. 8. 7. 16. (Befehl- und Verordnungsblatt S. 340 Z. 290) dla okręgu Zarządu Wilno—Suwałki zakaz przewożenia torfu nadal zostaje zniesiony.

Wilno, 13 września 1916 r.
Der Chef der Verwaltung
Graf Yorck von Wartenburg

KRONIKA.

KALENDARZYK.

Dziś: Cypryana i Justyna
Jutro: Kołomy i Damjana.
Pojutrze: Wacława.

Wschód słońca—o g. 6 m. 15.
Zachód słońca—o g. 5 m. 20.

Z WILNA.

— Sezon zimowy „Lutni Wileńskiej”.

Po kilkutygodniowej przerwie «Lutnia» wileńska wznowia swą działalność artystyczną. Poczynione zostały przygotowania do sezonu zimowego, który ze względu na świeżo pozyskane siły, oraz wartościowy repertuar sceniczny, zapowiada się wielce interesująco.

Komitet «Lutni» poczynił również pewne reformy w wewnętrznym ustroju Sekcji dramatycznej. Na stanowisko reżysera powołany został znany artysta p. Juljusz Strycharski. Pod jego kierunkiem już się rozpoczęły próby z głośnego dramatu Tadeusza Rittnera «W małym domku», który się ukaże na scenie «Lutni» w dniu otwarcia sezonu zimowego.

— Kupno ohleba. Wobec poczynających się w nadchodzący czwartek świąt żydowskich i zamknięcia na czas świąt piekarni żydowskich, osoby, które nabywają chleb w owoch piekarniach, mogą nabywać przed świątami chleb w ilości większej, odpowiadającej przypadającym im racjom za czas niefunkcjonowania piekarni żydowskich. (o)

— Kradzież krów. Zamieszkały przy ul. Wielkiej № 62, właściciel podwileńskiego folwarku «Pyszna», Jan Aleksandrowicz, zameldował Milicji, iż z jego obory skradziono przed paru dniami 2 krowy, ogólnej wartości 1,500 rb. W rezultacie zarządzonego śledztwa zaareztowano niejakich Kazimierza Bohdańskiego i Bronisława Grabowskiego, w mieszkaniu których znaleziono skóry, zdarte z zabitych krów. (o)

— Zguba. W niedzielę na ul. Jegiellońskiej biedna kobieta zgubiła 16 marek i 1 rubla rosyjską monetą, błaga uczciwego znalazcę o odniesienie na ul. 3-to Jerską 15—5, dla Joanny Kabardo.

— Nieszczęśliwe wypadki. Onegdaj posterunkowy Milicji miejskiej, Kajetan Łazarz, zrywając owoce z drzew w dziedziawionym przezeń, przy ul. Sióstr Miłosierdzia № 2, ogrodzie, spadł z drabiny tak nieszczęśliwie, iż złamał sobie nogę. W karetce Pogotowia odwieziono go do szpitala św. Jakóba.

— Zamieszkała w d. № 3 przy ul. Nowogródzkiej, 17-letnia S. Sonkinówna przez pomyłkę napila się esencji octowej. Karetka Pogotowia odwoziła ją w stanie groźnym do szpitala Żydowskiego. (o)

— Pożar. W ubiegłą sobotę, w południe, wybuchł pożar w domu Stanisława Nowickiego (ul. Nowa Oszmiańska 6). Ogień wszczął się na mansardzie (salce) zajmowanej przez samego gospodarza. Niebawem drewniane domostwo całe stanęło w ogniu, lecz mienie lokatorów, zajmujących 2 partierowe mieszkania udało się uratować; spłonęły tylko nieruchomości w mieszkaniu gospodarza.

Na miejsce katastrofy przybyły centralny i nowomiejski oddziały straży ogniowej, które w niespełna 5 godzin ogień stłumiły. Przyczyną pożaru było pozostawienie bez dozoru mieszkania Nowickiego z ogniem w piecu kuchennym.

Dom nie był ubezpieczony. (o)
— Z Pogotowia. W ubiegłym tygodniu, t. j. od dn. 18 do 24 bm. włącznie, Pogotowie ratunkowe było czynne w III wypadkach, w tej liczbie było 51 wyjazdów karetki na miasto i 60 opatrunków na stacji. (o)
— Śmierć od grzybów. Onegdaj zamieszkała w d. № 37 przy ul. Ostrobramskiej Rejza Krawiecka zmarła wskutek zatrucia się grzybami niejadalnymi. (o)

Ś. p. Justyna Dmochowska.

(W rocznicę zgonu).

W dn. 26/IX września mija rok, gdy z szeregowego naszego społeczeństwa ubyla ś. p. Justyna Dmochowska. Znaliśmy ją, ceniliśmy i kochaliśmy wszyscy. Śmierć zabrała ją w chwili okupowania Wilna, a tragiczna noc rozsądzania gmachu gazowni, w sąsiedztwie jej mieszkania, była początkiem kilkuinowej jej choroby, zakończony zgonem. Długa nieobecność prasy polskiej w Wilnie, unie-

możliwiła podania do wiadomości szerszego ogółu o stracie, jakąśmy ponieśli. Jest ona tem dotkliwszą w tych czasach pełnych grozy, jakie przeżywamy.

Ubyła nam jednostka o niezwyklej sile charakteru i wybitnych cnotach Polki, miłującej czynnie Boga, bliźniego i Ojczyznę.

Oddana pedagogicznej działalności z całym zrozumieniem jej wagi dla narodu, zaszczerpiała w młodych pokoleniach cześć i rumiej tradycji i wysokich ideałów polskiej niewiasty, obok rozumnie też pojętego postępu. Głęboko znając dzieje ojczyste, uczyła młodzież brać z historii pierwiastki odradzające naród, a poprawiać błędy przez opracowywanie charakterów. Dusza jej i twórczość, wykarmione zasadami religii katolickiej, i znające je do głębi, uczyniły z niej zarówno wierną córkę Kościoła, jak dzielną i czynną obywatelkę swego kraju.

Do ostatnich dni swoich pracowała pedagogicznie, a kto był na jej wykładach religijnych w ochronkach i szkołkach ludowych, musiał podziwiać ten dar z Bożej łaski, z jakim rozjaśniała prawdy odwieczne biednym, ciemnym główkom. Skala jej umysłu, poświęconego wychowywaniu panien i chłopców w sferach ziemiańskich i arystokratycznych umiała się nagiąć do cudnej prostoty słowa, gdy szło o duszę ludzką dla Boga i Ojczyzny.

Wychowanie pierwsze otrzymała w domu pod kierunkiem matki, Róży z Balińskich Dmochowskiej. Dalsze wykształcenie pobierała w Wersalu na pensji ewakuowanych z Wilna Wizytek, jako w najlepszym w owych czasach polskim zakładzie wychowawczym. Następnie kształciła się w jednym z klasztorów katolickich w Anglii, aby się wydoskonalić w angielskim języku, i całą młodzież swoją oddała pracy pedagogicznej. Czas wojny francusko-pruskiej musiała spędzić we Francji jako nauczycielka w jednym z domów francuskich. Po powrocie do kraju dalej kształciła młodzież. Wojna obecna pociągnęła ją w wir zajęć wytworzonych potrzebami i grozą chwili. W polskim Komitecie Pań, objęła kierownictwo sekcji pomocy moralnej rannym w szpitalach. Pod jej zarządkiem i przy osobistej działalności dwadzieścia kilka pań wiedzało 18 szpitali w mieście i poza miastem, niósąc rannym pomoc cieleśną, ułatwiając pomoc religijną i przystąpienie do Sakramentów umierającym, pisząc listy, czytając głośno stosowne pisma i rozdając mnóstwo lepszej żywności, papierosów i t. p.

Ile robiła dobrego w przytułkach dla ewakuowanych niezdarych, ile przygarniała sierot, ile z wyrzeczeniem się osobistym wspierała biednych, o tem już nie wiedział nikt prawie, bo to były jej tajemnice.

W religii czerpała siłę i głęboką tolerancję i wyrozumiałość dla ludzi, a systematycznością i porządkiem we wszelkich swoich pracach, wzorem być mogła nam wszystkim.

Umiała być matką z ducha dla wszystkich swoich uczennic, i wierszą w przyjaźni, gdy raz komu serce oddała.

Niezłomnie prawa, szlachetna, i pracowita, odejść musiała od nas w najcięższych kolejach, jakie umiłowana przez nią ziemia i naród przeżywa.

Pochód pogrzebowy ze zwłokami jej musiał przemycić się wśród zgłębionych wchodzących wojsk niemieckich do Wilna, a grono wiernych jej ludzi i działek biednych towarzyszyło orszakowi, rozproszonemu wśród szeregów, przewożonych armat, w świetle latarni, pod jestennym niebem...

A zamiast wywiezionych z Wilna dzwonów, biły przy trumnie zastużonej Polki gorące serca żalem i miłością. L. Ż.

S P I S

Jeńców wojennych, pocho- dzących z Wilna i okolic.

D. c.

Obóz jeńców Nürnberg.

Andrzejewski Adam, Dowksze, gub. wil.
Baljan Michał, Ludwinowo, gub. wil.
Kukowski Adam, Beljawino, gub. wil.
Buszmowicz Wiktor, Nartunie, gub. wil.
Jurgielewicz Franciszek, Czernele, gub. wil.
Łastowski Franciszek, Bezdany, gub. wil.
Leonowicz Paweł, Grebiszki, gub. wil.
Zarecki Piotr, Wojteszki, gub. wil.
Siergiejewicz Kazimierz, Zaścianek, gub. wil.
Skatszok Ilja, Jewlaniec, gub. wil.
Miklaszewicz Ludwik, Gregalunie, gub. wil.
Saul Franciszek, Meszany, gub. wil.
Malawka Arsenjusz, Kundry, gub. wil.
Lewkin Samuel, Druja, gub. wil.

Obóz jeńców Cellelager.

Apanasiewicz Semion, Zalesie, gub. wil.
Barnatonis Leon, Zabola, gub. wil.
Kisinic Jan, z Wilna.
Minkiewicz Antoni, Berinka, gub. wil.
Nodolski Bronisław, Kołody, gub. wil.
Pilwiński Michał, Nowice, gub. wil.
Sierko Antoni, Iwaszeńce, gub. wil.

D. c. n.

KINEMATOGRAF „LUX“
5-to Jerska Nr. 11.
Właściciel J. Krubicz.

Dziś nowy program!

Za cudze przestępstwo
Życie niewolnic

dramat kryminalny w 3-ch częściach: 1) Okropne przestępstwo. 2) Pies policyjny. 3) Niewinnie cierpiący.
dramat w 3-ch częściach. — **Dzierżawo umeblowanych pokoi** (kom.)
Widoki Drezna (natura).
Początek codzieli o g. 5 i pół pp.

Kinematograf SZTREMERA.

Dziś inscenizacja dramatu znanego polskiego powieściopisarza W. Truszczyńskiego.

„Zofja“

dramat w 4-ch dużych częściach z życia rosyjskiego z udziałem znakitej artystki. — **Mały ohezdazy o kulach** (dramat). — **Zemsta sraba** (dramat). — **Kronika tygodniowa** (rzeczywistość).

Kino-teatr „REPOS“
ul. Trocka № 2.

Dziś pierwszy raz w Wilnie arcydzieło sztuki kinematograficznej.

„Sen nocy letniej“ — **„W krainie duchów“**

Bajeczna wystawa **Maksa Reinharda**. Osoby: ludzie, elfy, najady, fauny. W akcie drugim — **balet** i inne obrazy do soboty. — **Nadpisy czytane w języku polskim**. — Kasa otwarta od godz. 4-tej.

CZEKOLADA KAKAO
w proszku i tabliczkach do gotowania, o raz deserowa, na wagę i w opakowaniu poleca Stow. Spoż.

„Solidarność“ **„Portowa“** № 6.
z Warszawy, L. Ważyńska, odświeża, przerabia i robi nowe kape-luszki, po bardzo przystępnych ce-nach. Mostowa 7-4. 021

Sprzedam palto damskie zimowe za 50 rb. Ludwisarska 14-12. 018

348 HAMBURSKA LOTERJA PAŃSTWOWA!
Ciągnięcie pierwszej klasy odbędzie się 11 i 13 października 1916 r.
Największa wygrana w najszcześniejszym wypadku.

MILJON MAREK

Zestawienie wygranych i premji:

1-sza premja 500,000 m.	1 premja 40,000 m.	212 wygranych à 2,000 m.
2-ga „ 300,000 „	1 wygrana 40,000 „	5 „ à 1,500 „
1 wygrana 200,000 „	1 premja 30,000 „	525 „ à 1,000 „
1 „ 100,000 „	1 wygrana 30,000 „	639 „ à 500 „
1 „ 90,000 „	7 wygranych à 20,000 „	150 „ à 400 „
1 premja 80,000 „	3 wygrane à 15,000 „	90 „ à 300 „
1 wygrana 80,000 „	16 wygranych à 10,000 „	44174 wygrane a 250, 220, 200, 175, 150, 125, 100, 75 i 35 m.
1 premja 70,000 „	1 wygrana 7,500 „	
1 wygrana 70,000 „	1 „ 6,000 „	
1 premja 60,000 „	56 wygranych à 5,000 „	
1 wygrana 60,000 „	2 wygrane à 4,000 „	
1 premja 50,000 „	128 wygranych à 3,000 „	
1 wygrana 50,000 „	2 wygrane à 2,500 „	

razem 13 milionów 731,000 marek.
Loterja składa się z 7 klas.

42 Cena oryginalnego losu 1 kl. włącznie z niemieckim podatkiem państw. wynosi:

	Na klasę pierwszą	Na wszystkie 7 klas
1/8 oryginalnego losu	1,25 marek	25,00 marek
1/4 „ „	2,50 „	50,00 „
1/2 „ „	5,00 „	100,00 „
1 „ „	10,00 „	200,00 „

Przyjęcie udziału może nastąpić w każdej klasie.

WINDUS & CO HAMBURG GŁÓWNA KOLEBKTA Kaiser Wilhelmstr. Nr. 20/26.

Do wycięcia

Bestellbrief!

Ersuche um Zusendung von . . . . . Los I-ter Klasse **Hamburger Staats-Lotterie.** Den Betrag von Mk. . . . . erhalten Sie gleichzeitig durch Postanweisung, ist einliegend beigefügt. (Das nichtgewünschte durchstreichen).

Name: . . . . . Beruf: . . . . . Wohnort: . . . . . Postbezirk: . . . . . Bemerkungen: . . . . . Bitte deutliche Adresse! W. D. W.

Największa wygrana w najszcześniejszym wypadku 1 milion marek.

Zapowiedź 39 szczęścia.

Za wygrane gwarantuje państwo.

Pierwsze ciągnięcie 11 i 13 października.

Świetną szansę wygranych przedstawia przez państwo Hamburg gwarantowana wielka loterja pieniężna, w której **13 milionów 731,000 marek** napewno wygrać muszą.

NAJWIĘKSZA WYGRANA W NAJSZCZĘŚLIWSZYM WYPADKU MILJON MAREK

Mk. 900,000	Mk. 830,000	Mk. 300,000
„ 890,000	„ 820,000	„ 200,000
„ 880,000	„ 801,000	„ 100,000
„ 870,000	„ 305,000	„ 90,000
„ 860,000	„ 303,000	„ 80,000
„ 850,000	„ 302,000	„ 70,000
„ 840,000	„ 301,000	

Prócz tego wylosowuje się wiele wygranych po 60,000 m. 50,000 m., 40,000 m., 30,000 m., 20,000 m., 10,000 i t. d.

Wogóle składa się loterja ze 100,000 losów, z których 56,020 numerów, **przeto większa ich część w ciągu 7 ciągnięć stopniowo musi być wylosowana. Z podobnie świetnej okazji przedkogo dojsza do majątku, a w szczególności teraz, każdy powinien skorzystać.**

Wysyłam losy do I klasy po cenie rządowej, mianowicie:

marek 10	marek 5	mk. 2,50
cały los	pół losu	ćwierć losu

po przysłaniu z góry należności przekazem pocztowym.

Urządowy, opatrzony herbem państwowym, plan **rozlosowania**, z którego się można dowiedzieć o najbliższych ciągnięciach, jak również o spisie wygranych, wysyłam na żądanie z góry **bezpłatnie i franco.**

Grający otrzymuje urzędową tabelę losowań bezwzględnie po odbytem ciągnięciu.

Wygrane będą pod gwarancją państwa ściśle wypłacane. Zamówić proszę zaraz, najpóźniej do **5 października.**

Samuel Heckscher senr., Bankgeschäft, Hamburg (Nr 1172).

Uprzywilejowane oferty na wyjątkowo dogodnych warunkach dla żołnierzy.

Największy wybór wyłącznie oryginalnych zdjęć. **500 różnych widoków.**

Pocztówki wojenne pocztówki z widokami.

Zwykle 100 szt. za 1,40 m., **zdjęcia wojenne i pocztówki kolorowe** z widokami 100 szt. za 2 m., 500 szt. za 9,50 m., 1000 szt. za 18 m. Dostawa w najlepszym wykonaniu. Wiele listów dziękczynnych. — Prospekty gratis.

Bonnes et. Hachfeld, Potsdam (Postfach, 488).

1000 nowych żel. taówek po 21 m. — p. St.

Motyki około 3 1/2 kg. 2,50 m. — p. St.

Szpadle № 3 0,58 m. — p. St.

Łopaty № 3 lub № 5 0,62 m. p. St.

Piły do drzewa 1200 m/m. dług. 2,20 m. p. St.

Piły stolar. 900 m/m. dług. 1,50 m. p. St.

Wszelkie nowe materiały bez braków, narzędzie rozmaitego rodzaju, maszyny, windy, pompy etc.

REZERWOARY.

NOSKOWSKI & JELTSCH KRÓLEWIEC, Kantstr. 2. Adr. tel. Baubedarf Königsbergpr.

W sobotę, 23 bm. odbyło się poświęcenie **JADŁODAJNI „GOSPODARSKIEJ“**, przy ul. Portowej 4-1. Otwarcie jadłodziń, w niedzielę, d. 24 bm. Wydawanie obiadów odbywa się od 12-4 pp. 013

KUCHNIA DLA INTELIGENCJI
z ORGANIZACJI KUCHEN LUDOWYCH.

Cena obiadu mięsnego i m. 20 f.
„ „ jarskiego 60 „
w piątki obiady postne i „ 20 „

Za kartą chlebową dla biesiadników chleb. Za osobną opłatą przy obiedzie kompot, herbata, kawa i wody mineralne.

5-to Jerska Nr. 21 — od godz. 12-3 pp.
Zarząd Org. Kuchen Lud. W- hr. Łubieński.

TANIA KUCHNIA POLSKIEGO STOWARZYSZENIA RZEMIEŚLNICZEGO.
ul. Zawalna Nr. 5.

Obiad mięsny 65 fen.
„ jarski 45 „
Kompot 10 „
Herbata 5 „

rk Otwarta od g. 11 do 4-tej.

2 POKOJE z meblami lub bez i elektrycznością przy rodzinie do wynajęcia. II Junkierska № 31 m. 3. 989

Magazyn i mieszkania rozmaite do wynajęcia. Ul. Ostrobramska № 25 017

Do wynajęcia dwa ładne, umeblowane pokoje razem lub osobno, z wejściem wspólnym lub oddzielnym. Zawalna 8-9. 993

Piwiarnia do odstąpienia. Wileńska № 16. 023

Z powodu zwinięcia magazynu do sprzedania natychmiast całe urządzenie, oraz szafa, kredens, stół stołowy i otomana. Ostrobramska № 25. 04

Tłumaczenia z polskiego i rosyjskiego na niemiecki i odwrotnie, oraz pisanie podań w języku niemieckim do wszelkich urzędów załatwia Józefa Żebrowska, Kankaska 14-4. gr

NAKŁADEM KSIĘGARNI J. ZAPAŚNIK wyszły z druku

Tajemnice Różańca Żywego
CENA 30 FENIGÓW.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.